

Warszawa, 02.02.2024

dr hab. MARTA DEREK
Uniwersytet Warszawski
Wydział Geografii i Studiów Regionalnych
Katedra Geografii Turystyki i Rekreacji
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28
00-927 Warszawa
m.derek@uw.edu.pl

**Opinia w postępowaniu
w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr. Czesławowi ADAMIAKOWI**

Niniejsza ocena została przygotowana w związku z Uchwałą nr 9/2023 Rady Dyscypliny Geografia Społeczno-Ekonomiczna i Gospodarka Przestrzenna Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, powołującą mnie na recenzentkę w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. Czesławowi Adamiakowi.

I. Spełnienie wymogu przedłożenia do oceny cyklu powiązanych tematycznie artykułów naukowych

Wśród wskazanych do oceny osiągnięć naukowych dr. Czesława Adamiaka znajduje się jeden cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych, które w roku ich opublikowania w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b. łączna liczba artykułów tworzących cykl to osiem. Tym samym recenzowany dorobek naukowy spełnia warunek, jaki Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 poz. 1668) stawia przed osobą ubiegającą się o stopień doktora habilitowanego (art. 219 ust. 1. pkt 2 lit. b).

II. Ocena, wraz z uzasadnieniem, czy przedłożone do recenzji osiągnięcie naukowe stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna

Oceniany cykl artykułów zatytułowany został „Wynajem krótkoterminowy mieszkań za pośrednictwem platform internetowych: stan i dynamika przestrzenna oraz generalizacje na podstawie analiz geoinformacyjnych”. Tworzy go osiem pozycji. Na niespełna 30 stronach

autoreferatu dr Adamiak omawia ogólny kontekst badań, oraz pokazuje powiązania pomiędzy poszczególnymi artykułami. Nie mam wątpliwości co do tego, że cykl ten stanowi istotne osiągnięcie naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Swoje stanowisko uzasadniam w sposób następujący:

1. Dobór czasopism, w których autor opublikował artykuły z cyklu, jest bardzo zróżnicowany.

Artykuły składające się na cykl w większości przygotowane zostały w języku angielskim i znalazły uznanie w prestiżowych czasopismach naukowych o zasięgu międzynarodowym. Jest to symptomatyczne i pokazuje, że dorobek habilitanta stanowi istotny wkład w dyscyplinę nie tylko na poziomie kraju, ale także w obiegu międzynarodowym. Dobór czasopism, w których dr Adamiak umieszczał swoje prace, jest bardzo zróżnicowany, tak pod względem problematyki i profilu czasopism, jak i wydawców. Większość tytułów to czasopisma związane z turystyką; trzy z nich (a może nawet cztery) to jedne z najbardziej prestiżowych na świecie czasopism w dziedzinie m.in. geografii turystyki („Annals of Tourism Research”, „Journal of Travel Research”, „Current Issues in Tourism”; „Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism” ma niższy Impact Factor ale jest świetnie rozpoznawalnym i bardzo dobrze ocenianym w środowisku czasopismem). Dwa artykuły ukazały się zostały w czasopiśmie „ISPRS International Journal of Geo-Information” – czasopiśmie geoinformatycznym, o zupełnie innym profilu. Wskazuje to na interdyscyplinarność wątków badawczych podejmowanych przez dr. Adamiaka. Tylko jeden artykuł z cyklu został opublikowany w Polsce (w „Czasopiśmie Geograficznym”) – z jednej strony szkoda, że tylko jeden (potrzebujemy dyskusji naukowej wewnątrz dyscypliny w Polsce w oparciu o dobre i ciekawe prace); z drugiej zaś – bardzo dobrze, że choć jeden (trudno się dziwić habilitantowi, że swoje badania chce lokować w jak najszerszym obiegu).¹

Zdecydowana większość artykułów (sześć z ośmiu) została przygotowana samodzielnie. W jednym przypadku współautorem była dr Barbara Szyda, w drugim zaś grono współautorów było szersze i obejmowało (oprócz dr B. Szydy) także dr Annę Dubownik i dr. Davida García-Álvareza. W przypadku obu współautorskich artykułów dr Czesław Adamiak był pierwszym autorem. Ewentualne obawy o brak umiejętności pracy w zespołach badawczych rozwiewa jednak analiza dorobku dr. Adamiaka wykraczająca poza recenzowany cykl – znajdują się w niej

---

¹ Pozwolę sobie także zauważyć, iż pomimo, że dr Adamiak był przez 4 lata redaktorem tematycznym czasopisma Bulletin of Geography. Socio-Economic Series wydawanego przez swoją macierzystą jednostkę, nie opublikował tam ani jednego artykułu, co może świadczyć o tym, że nie szuka on łatwych rozwiązań kosztem etyki badacza.

bowiem artykuły i rozdziały publikowane we współautorstwie z polskimi i zagranicznymi autorami, zarówno bardziej doświadczonymi, jak i młodszymi wiekiem i stażem naukowym.

2. Podjęta tematyka jest ważna i aktualna.

Głównym celem badań dr. Adamiaka było „wyjaśnienie struktury i dynamiki przestrzennej zjawiska najmu krótkoterminowego jako elementu zagospodarowania turystycznego oraz odzwierciedlenia ruchu turystycznego w różnych skalach przestrzennych” (s. 15 autoreferatu). Dodatkowo, autor postawił cztery szczegółowe cele teoretyczno-poznawcze oraz trzy cele metodyczne (zob. s. 16 autoreferatu). Podjęcie tej problematyki przez autora oceniam bardzo pozytywnie, zwłaszcza, że zajął się on nią w momencie, kiedy krótkoterminowy najem nie był jeszcze aż tak popularny w badaniach naukowych, zwłaszcza w badaniach geograficznych (pierwszy artykuł z cyklu, mający charakter notatki naukowej, ukazał się w „Annals of Tourism Research” w 2018 roku). To pokazuje, że dr Adamiak nie tylko bardzo szybko zidentyfikował otwierające się nowe, ciekawe pole badawcze, ale także od razu znalazł w nim niszę, jaką były badania w szerokiej skali przestrzennej. Nie zgodziłabym się może ze stwierdzeniem, że „brakuje w obszernym już stanie wiedzy o tym zjawisku perspektywy geograficznej” (s. 14 autoreferatu), bowiem analiza rozmieszczenia mieszkań na wynajem na terenie pojedynczych miast oraz ich związek z innymi cechami przestrzeni miejskiej to także perspektywa geograficzna – nawet jeśli analizy prowadzone są w skali lokalnej, a nie globalnej. Z pewnością jednak brakowało w literaturze analiz w skali całych krajów, kontynentów, czy wręcz świata, i tę niszę doskonale wypełniły publikacje dr. Adamiaka.

3. Podejście do analizy i interpretacji danych o najmie krótkoterminowym jest rzetelne, ciekawe i nowatorskie.

W moim przekonaniu to, co w pracach dr. Czesława Adamiaka jest najbardziej nowatorskie, to połączenie geograficznej wiedzy i „wycucia przestrzeni” z umiejętnościami zbierania i pracy z dużymi zbiorami danych (*big data*) oraz ich analizą statystyczną i przestrzenną, ze świetnie zrobioną wizualizacją kartograficzną. To nie jest częsta sytuacja: tak w Polsce jak i na świecie analizy statystyczne i przestrzenne dużych zbiorów danych oraz ich teoretyczne uzasadnienia i interpretacje rzadko wykonywane są przez pojedynczych badaczy, a częściej przez grupy badawcze, w których naukowcy uzupełniają się kompetencjami. W tym kontekście prace dr. Adamiaka wskazują na samodzielność i wszechstronność autora.

Wszystkie 8 artykułów stanowi zwarty i logicznie pomyślany cykl. Prawie w każdym tekście habilitant sięga po nieco inne dane i próbuje je inaczej interpretować, a zatem każdy tekst wnosi coś nowego. Widać, jak wraz z każdą kolejną pracą ich autor się rozwija, stawiając sobie coraz to nowe wyzwania badawcze. Początkowo wychodzi od analiz rozmieszczenia i struktury oferty mieszkań na wynajem krótkoterminowy, porównując je z rozmieszczeniem tradycyjnej bazy noclegowej (artykuły I i II²). Badania te wykonane zostały w skali krajowej (Hiszpania) i europejskiej. Następnie (artykuł III) autor analizuje rozmieszczenie mieszkań na wynajem na całym świecie i próbuje wyjaśniać je takimi zmiennymi, jak poziom rozwoju gospodarczego, rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych i wielkość ruchu turystycznego. Dodaje też zmienną położenia w stosunku do najważniejszych na świecie walorów turystycznych: centrów dużych miast, linii brzegowej morza, oraz stacji narciarskich. Ten fragment wydaje mi się metodycznie dyskusyjny (np. skąd się wzięła odległość 10 km? Czy 10 km od centrum dużego miasta to jest to samo co 10 km od wybrzeża?), jednak należy przyznać, że przy analizie ponad 3,5 mln ofert w 167 krajach jakieś uproszczenia muszą się pojawić, i prawie zawsze będą one dyskusyjne. W kolejnym artykule (IV) autor koncentruje się na roli, jaką mieszkania na wynajem odgrywają na obszarach turystycznych krajów nordyckich na różnych etapach rozwoju. W tym wypadku mam wątpliwości do oceny etapu ewolucji obszaru turystycznego na podstawie danych statystycznych jednostek na poziomie NUTS-3; zastosowanie do tego koncepcji Butlera (1980) wydaje mi się trochę na wyrost. Z drugiej strony bardzo podoba mi się pomysł nałożenia na dane o najmie krótkoterminowym nie tylko danych o hotelach, ale też danych o drugich domach. Analiza taka pozwala nie tylko na uchwycenie sytuacji na samym rynku mieszkań na wynajem, ale także zobaczenie, jak ma się ona do ogólnej sytuacji w turystyce. W artykułach V i VI motywem przewodnim jest bezprecedensowy kryzys w turystyce wywołany wirusem COVID-19 i jego wpływ na zmiany rynku najmu krótkoterminowego. Tym samym autor dokłada kolejny, czasowy, wymiar do swoich badań, pokazując, że pandemia inne piętno odcisnęła na rynku mieszkań na wynajem aniżeli na tradycyjnej bazie hotelowej, zwłaszcza jeśli chodzi o turystykę krajową. Wymiar czasowy pojawił się też w artykule VIII, choć nie to jest jego najważniejszą zaletą. Na wyróżnienie zasługuje tu wykorzystanie danych o najmie krótkoterminowym do analizy zmian w światowych trendach turystycznych. Choć to, czy trend

---

² Będę się powoływała na poszczególne artykuły posługując się numeracją wprowadzoną przez autora w autoreferacie.

spadkowy w zakresie turystyki metropolitalnej się utrzyma, dopiero się okaże, to jednak wstępne rozpoznanie takiej tendencji przez dr. Adamiaka jest interesujące nie tylko w wymiarze naukowym, ale też praktycznym.

Podobną zaletę dotyczącą potraktowania danych z Airbnb jako nowego źródła informacji pozwalającego na szersze spojrzenie na rozwój światowej turystyki posiada artykuł VII. Jest to w moim przekonaniu bodaj najlepszy tekst składający się na cykl, i to nie tylko dlatego, że autorowi udało się (przy wsparciu współautorki, dr Barbary Szydy) opublikować tekst prezentujący ilościowe podejście w czasopiśmie o ogólnym profilu raczej jakościowym. W pracy tej skupiają się jak w soczewce najważniejsze zalety całego dorobku Czesława Adamiaka. Habilitant pokazuje bowiem, że nie same *big data*, wsparte umiejętnościami ich analizy, wizualizacji i interpretacji, powinny być sednem badań geografii turystyki, lecz umiejętność ich wykorzystania do głębszej analizy procesów i zmian zachodzących na świecie. Podczas gdy wielu badaczy od lat bazuje na danych Światowej Organizacji Turystycznej (UNWTO) do analizy rozwoju turystyki w skali globalnej, dr Adamiak udowadnia, że rewolucja w zakresie rozwoju technologii komunikacyjno-informacyjnych, leżąca u podstaw rozwoju rynku najmu krótkoterminowego, dostarcza nam do tego zupełnie nowych możliwości, narzędzi i danych. Zamieszczona w tekście Rycina 4 (*Figure 4*), ilustrująca ruch turystyczny na świecie, gdzie jednostką odniesienia jest sześciokąt o powierzchni prawie 8 tys. km², powinna trafić do każdego podręcznika geografii w szkole, w którym znajduje się rozdział o ruchu turystycznym. Uzmysławia ona m.in. to, jak ważna w skali świata jest turystyka krajowa (*domestic tourism*), co często umyka uwadze badaczy, dziennikarzy, czy wielu ekspertów analizujących światowy ruch turystyczny. Wreszcie, chciałabym wyrazić uznanie dla ryciny 1 (*Figure 1*), przedstawiającej postępowanie badawcze – w sposób bardzo ciekawy autorzy rozrysowali na niej wiele warstw, składających się na przeprowadzone badanie i przygotowany tekst.

4. Warsztat badawczy zasługuje na duże uznanie.

Każdy z ośmiu artykułów tworzących cykl opublikowany został w dobrym, recenzowanym czasopiśmie (w tym niektóre w najlepszych z naszej dziedziny czasopismach na świecie). Można by na tej podstawie zakładać, że nie ma sensu odnosić się do warsztatu badawczego dr. Czesława Adamiaka, bo skoro zrobiło to przede mną co najmniej kilkunastu recenzentów artykułów, to oczywiste jest, że warsztat ten będzie bez zarzutu. Ja jednak chciałabym podkreślić, że warsztat ten zdecydowanie wyróżnia autora spośród wielu badaczy dyscypliny

geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Habilitant posługuje się w swoich pracach metodami z zakresu geoinformacji (analizy geoinformacyjne znalazły się z resztą w tytule osiągnięcia), jednak nie traktuje ich jako celu samego w sobie, lecz jako narzędzie przydatne do analizy i wizualizacji danych, których rezultaty są następnie interpretowane przy pomocy bogatej literatury przedmiotu oraz wiedzy geograficznej i rozumienia przestrzeni.

Ważnym elementem warsztatu dr. Czesława Adamiaka jest umiejętność wizualizacji kartograficznej danych. Każdy z artykułów jest bogato ilustrowany mapami (czasem też wykresami) które (wedle mojej wiedzy) są przygotowane zgodnie z najlepszymi standardami kartografii. Sam fakt, że habilitant wykonał je samodzielnie (co jasno wynika z przedłożonego autoreferatu – zob. wzmianka na stronie 17), dowodzi wszechstronności jego warsztatu.

III. Istotna aktywność naukowa w więcej niż jednej uczelni oraz ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, i popularyzujących naukę

Zgodnie z punktem 3 art. 219 ust. 2 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce habilitant musi także wykazywać się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej. W tym zakresie osiągnięcia dr Czesława Adamiaka należy uznać nie tylko za „istotne”, ale wręcz imponujące.

Po pierwsze, przez kilkanaście miesięcy pracował on na skandynawskich uczelniach (Joensuu i Savonlinna w Finlandii oraz Umeå w Szwecji), gdzie wykazywał się dużą aktywnością naukową. Był wykonawcą w grantie realizowanym na Uniwersytecie Wschodniej Finlandii w Joensuu; jest także współautorem kilku prac, które – jak można się domyśleć – były efektem tych pobytów. Publikacje wspólne z zagranicznymi autorami o światowej reputacji to coś, czym mało który badacz zajmujący się w Polsce geografią turystyki może się pochwalić.

Po drugie, według datowanego na czerwiec 2023 roku autoreferatu, dr Adamiak opublikował 41 prac naukowych (nie licząc współautorstwa podręczników szkolnych, które – choć bardzo ważne – nie są pracami naukowymi). 24 prace opublikowane zostały po uzyskaniu stopnia doktora (to wszystko nie uwzględniając 8 publikacji tworzących recenzowany wyżej cykl)³³.

---

³³ Warto nadmienić, że od momentu złożenia autoreferatu w czerwcu 2023 roku prac tych przybyło o co najmniej trzy kolejne publikacje: jedna w czasopiśmie z IF, druga w anglojęzycznym czasopiśmie wydawanym przez Uniwersytet Jana Długosza w Częstochowie, trzecia w polskojęzycznym czasopiśmie o profilu popularno-naukowym. Choć publikacji tych nie biorę pod uwagę przy ocenie dorobku habilitacyjnego, to warto zauważyć, że dr Czesław Adamiak „nie osiadł na laurach” złożony habilitację, ale kontynuuje swój rozwój naukowy.

Biorąc pod uwagę, że od obrony doktoratu do złożenia wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego upłynęło prawie 9 lat, oznacza to średnio nieco ponad 3 publikacje rocznie. Przy licznych innych aktywnościach (dydaktycznych, popularyzujących naukę, organizacyjnych), jest to bardzo dobra średnia. Zwłaszcza, że wśród tych publikacji znajdują się artykuły publikowane w czasopiśmie z wysokimi wartościami Impact Factor i o dużej reputacji w międzynarodowym środowisku naukowym (np. „Landscape and Urban Planning”, „Tourism Geographies”, „GeoJournal”). Moje uznanie budzi fakt, że dr Adamiak publikuje zarówno w języku polskim, jak i angielskim, bardzo przy tym dywersyfikując dobór czasopism, do których składa swoje teksty. Co więcej, choć sporo publikuje samodzielnie, to posiada także bardzo dużo prac we współautorstwie z badaczami tak polskimi, jak i zagranicznymi, z bardzo różnych ośrodków badawczych.

Po trzecie, prace dr. Czesława Adamiaka są bardzo dobrze cytowane, co udowadnia, że jest on autorem rozpoznawalnym międzynarodowo. W momencie składania autoreferatu wskaźnik Hirscha według Google Scholar wynosił 10 (pół roku później już 11), a według Scopusu – 8 (obecnie także 8). Według Google Scholar łączna liczba cytowań prac habilitanta to 926. Ponad połowa tych cytowań to trzy artykuły z przedłożonego cyklu: artykuły II, III i I, które w sumie zacytowano do tej pory 475 razy (1 lutego 2024). Baza Scopus znajduje łącznie 410 cytowań prac (w tym 253 razy zacytowano wspomniane wyżej 3 artykuły).

Choć liczby te nie mają pierwszorzędного znaczenia, to dla oceny dorobku nie bez znaczenia jest fakt, że prace habilitanta krążą w obiegu międzynarodowym i są tam dobrze rozpoznawalne.

Po czwarte, o pozycji naukowej dr. Czesława Adamiaka świadczą zaproszenia do recenzowania artykułów naukowych dla czasopism, w tym przede wszystkim czasopism międzynarodowych. Warto podkreślić, że liczba recenzji sporządzonych dla samego tylko czasopisma *Tourism Management* jest niewiele niższa niż liczba wszystkich recenzji wykonanych dla polskich czasopism łącznie. Może to oznaczać, że dr Adamiak jest naukowcem bardziej rozpoznawanym na świecie, aniżeli w Polsce, choć jest to tylko hipoteza.

Po piąte, ważnym elementem pozycji naukowej dr. Adamiaka są jego osiągnięcia dydaktyczne. Prowadzenie bardzo różnych zajęć, w tym zajęć w języku angielskim, a także opieka nad 35 pracami licencjackimi pokazuje, że sukcesy naukowe habilitanta nie odbywają się kosztem zaangażowania w dydaktykę. Co więcej, dr Adamiak ma na swoim koncie publikacje

trzech artykułów naukowych przygotowanych wspólnie ze swoimi podopiecznymi, co jest bardzo wartościowe. Szkoda, że w dorobku brakuje opieki nad pracami magisterskimi.

Po szóste wreszcie, imponujące jest zaangażowanie dr. Adamiaka w popularyzowanie wiedzy o geografii. Członkostwo w Komitecie Głównym Olimpiady Geograficznej, wieloletnia współorganizacja Wielkiego Testu Wiedzy Geograficznej dla uczniów szkół ponadpodstawowych na UMK (cóż to jest za świetny pomysł!), czy też współautorstwo podręczników do nauki geografii dla jednego z największych polskich wydawców podręczników szkolnych to aktywności pokazujące, że mam przyjemność recenzować dorobek naukowca wszechstronnego i zaangażowanego w popularyzowanie wiedzy o naszej dyscyplinie naukowej. Trudno przecenić znaczenie takich działań.

IV. Podsumowanie

Reasumując, w ośmiu pracach tworzących recenzowany cykl turystyka jawi się jako ważne zjawisko przestrzenne, którego stan i dynamika świetnie odzwierciedla globalne trendy gospodarcze i społeczne⁴. Całość jest spójna i dopracowana, a autoreferat spinający wszystkie artykuły – przemyślany i porządkujący. Analizy przestrzenne wielkich zbiorów danych z wykorzystaniem metod geoinformacyjnych, przy świetnym wyczuciu przestrzeni i umiejętności interpretacji uzyskanych wyników w oparciu o znajomość literatury przedmiotu i geografii świata, a także świetnej wizualizacji uzyskanych wyników, jest nie tylko „znaczącym”, ale bardzo ważnym osiągnięciem naukowym.

---

⁴ Nadmienię, że wspomnianie na stronach 30-31 o „lokalnym kontekście” i „lokalnych czynnikach”, które wchodzi w interakcję z globalnymi procesami społeczno-gospodarczymi, jest pewną przesadą. Prawdą jest, że dobra znajomość geografii pozwoli nam na zobaczenie gdzieś tam tych interakcji na mapach wykonanych przez dr. Adamiaka, jednak te lokalne wątki nie były w artykułach habilitanta poruszane.

V. Konkluzja

Konkludując powtórzę zatem, że potwierdzam spełnienie wymogu określonego w art. 219 ust. 1. pkt 2 lit. b. przez dr. Czesława Adamiaka: habilitant posiada w dorobku cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych, opublikowanych w określonych ustawowo czasopismach naukowych. Cykl ten oceniam bardzo pozytywnie. Nie mam najmniejszej wątpliwości, że jest to osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna.

02/02/2024

Włodek Jurek